

Expertisegebied

ambulanceverpleegkundige

maart 2015

v&vn
Beroepsvereniging van zorgprofessionals

Colofon

Samenwerkingspartners bij de totstandkoming
Expertisegebied ambulanceverpleegkundige:

- Bestuur V&VN Ambulancezorg
- Projectleider: Ronald Ars
- Projectondersteuning: Ina Bolt
- Project Expertisegebieden V&V 2020:
Nellie Kolk en Bas van Oort

Vormgeving:

Van der Weij Drukkerijen BV Hilversum

Maart 2015

© V&VN Het is toegestaan teksten uit deze
uitgave over te nemen, mits de juiste bron is
vermeld.

ISBN/EAN: 978-90-78995-21-0

Inhoudsopgave

1. Algemene inleiding	4
2. Leeswijzer	5
3. Doel	5
4. Context	6
5. Uitwerking CanMEDS-rollen ambulanceverpleegkundige	9
5.1 Rol Zorgverlener	9
5.2 Rol Communicator	11
5.3 Rol Samenwerkingspartner	12
5.4 Rol Reflectieve professional	13
5.5 Rol Gezondheidsbevorderaar	14
5.6 Rol Organisator	16
5.7 Rol Professional en kwaliteitsbevorderaar	17
6. De toekomst van de ambulancezorg	18
Literatuur	19

1. Algemene inleiding

Middels het project Verpleegkundigen & Verzorgenden 2020, dat als taak had deze cruciale beroepen in de gezondheidszorg goed voor te bereiden op de toekomst, zijn de nieuwe beroepsprofielen gepresenteerd op 8 maart 2012. Voor het eerst in de geschiedenis zijn de beroepsprofielen door de beroepsgroep zelf ontwikkeld. Het Expertisegebied ambulanceverpleegkundige, zoals in dit document beschreven, is een bijlage bij het Beroepsprofiel verpleegkundige.

Ambulancezorg is de zorg die beroepsmatig wordt verleend om een patiënt binnen het kader van zijn aandoening of letsel zorg te verlenen en waar nodig adequaat te vervoeren dan wel de patiënt te verwijzen naar een andere zorgverlener (nota "Verantwoorde Ambulancezorg" AZN, 2013). De ambulancezorg is voor een groot deel prehospitaler zorg en daarmee primair onderdeel van de acute zorg keten en tevens onderdeel van de keten van openbare orde en veiligheid. Daarnaast is een belangrijk deel van ambulancezorg het leveren van interklinische zorg door het verzorgen van overplaatsingen.

De zorg die geleverd wordt, vereist een breed spectrum aan medische, verpleegkundige, organisatorische en technische kennis.

De ambulancezorg omvat het gehele proces van intake, indicatiestelling, urgentiebepaling, zorgtoewijzing, zorg ter plaatse, vervoer, behandeling en verzorging onderweg tot en met de overdracht van de patiënt aan een desbetreffende zorginstelling of zorgverlener.

Kenmerkend voor het Expertisegebied ambulanceverpleegkundige is het acute en ook complexe zorgproces. Dit vraagt brede en diepgaande kennis en brede samenwerkingscompetenties, ook binnen het primaire zorgproces.

Aan de totstandkoming van dit Expertisegebied hebben 25 ambulanceverpleegkundigen meegewerkt in de vorm van twee Rondetafelbijeenkomsten. Ook is er een schriftelijke commentaarronde uitgezet onder alle ambulanceverpleegkundigen die lid zijn van V&VN Ambulancezorg en hebben enkele samenwerkingspartners meegelezen. Daarnaast heeft het bestuur van V&VN Ambulancezorg een belangrijke bijdrage geleverd.

2. Leeswijzer

Dit Expertisegebied ambulanceverpleegkundige volgt de structuur zoals ook weergegeven in Verpleegkundigen & Verzorgenden 2020 bij het beschrijven van het Beroepsprofiel verpleegkundige (Lambregts & Grotendorst, 2012). Het Beroepsprofiel beschrijft de elementen van het beroep die voor elke verpleegkundige van toepassing zijn en dus ook voor de verpleegkundigen die binnen een expertisegebied werkzaam zijn. Om de verbinding tussen het Beroepsprofiel verpleegkundige en het Expertisegebied ambulanceverpleegkundige duidelijk te maken komen de kennis en vaardigheden uit het Beroepsprofiel verpleegkundige terug in het Expertisegebied ambulanceverpleegkundige.

Het Beroepsprofiel verpleegkundige is gebaseerd op de competentiegebieden volgens de CanMEDS-systematiek (Canadian Medical Education Directions for Specialists). In dit Expertisegebied zijn de zeven CanMEDS-rollen weergegeven, steeds beginnend met een inleiding gericht op de ambulanceverpleegkundige gevolgd door de kennis en vaardigheden/attitude die geldend zijn voor elke verpleegkundige. Daarna volgt een beschrijving van de specifieke kennis en vaardigheden/attitude van ambulanceverpleegkundige. Op deze wijze zijn alle Expertisegebieden beschreven. Zo wordt aangesloten bij het Beroepsprofiel verpleegkundige (Lambregts & Grotendorst, 2012).

Na een beschrijving van het doel van het Expertisegebied ambulanceverpleegkundige is de context waarin de ambulanceverpleegkundige werkzaam is beschreven. Juist deze veranderende context vraagt veel van de specifieke kennis, kunde en attitude van de ambulanceverpleegkundige. Daarna volgt de beschrijving van de CanMEDS-systematiek die vervolgens uitgewerkt is in de zeven CanMEDS-rollen.

Het document wordt afgesloten met een blik op de toekomst.

Daar waar hij staat, kan ook zij worden gelezen.

3. Doel

Het Expertisegebied ambulanceverpleegkundige beschrijft het vakgebied in een veranderende maatschappij en zorgomgeving en vormt de basis van het professioneel handelen. Het is het fundament voor het bij- en nascholingsprogramma en de basis van waaruit de eindtermen van het opleidingscurriculum wordt opgesteld.

4. Context

Wie is de ambulanceverpleegkundige

De ambulanceverpleegkundige is een verpleegkundige die na de algemene opleiding tot verpleegkundige de opleiding tot intensive care-verpleegkundige, spoedeisende hulp-verpleegkundige of anesthesieverpleegkundige met goed resultaat heeft afgesloten en vervolgens het CZO-diploma van de initiële opleiding tot ambulanceverpleegkundige heeft behaald. De ambulanceverpleegkundige is bekwaam en bevoegd om op een systematische en methodische wijze de zorgvraag van de patiënt te analyseren en zelfstandig de zorg te verlenen. De ambulanceverpleegkundige is een generalistisch expert binnen de acute zorg.

Wat doet de ambulanceverpleegkundige

De ambulanceverpleegkundige komt naar de patiënt toe, bijvoorbeeld per motor, ambulance of helikopter en verleent (acute) preklinische zorg. Indien nodig wordt de patiënt naar een andere zorgvoorziening gebracht middels een speciaal met medische apparatuur ingericht voertuig, bijvoorbeeld een ambulance of traumahelikopter. De ambulanceverpleegkundige vormt een team met de bestuurder van dit voertuig. Het hoofddoel is het bewaken van de vitale functies en het protocollair kunnen interveniëren om gezondheidsschade te voorkomen of te beperken. Hierbij zijn zorgvraag, reële zorgbehoefte en het welzijn van de patiënt leidend.

De ambulanceverpleegkundige verleent naast de verpleegkundige zorg eveneens medische zorg die gebaseerd is op protocollen en richtlijnen binnen de ambulancezorg en acute zorg. De ambulanceverpleegkundige stelt een verpleegkundige en/of medische werkdiagnose op basis van anamnese, lichamelijk onderzoek en beperkt aanvullend onderzoek, doorgaans in noodsituaties. De zorg die wordt verleend is niet routinematig en vraagt om het bewaren van kalmte, een juiste risico-inschatting en adequaat handelen. De interventies die de ambulanceverpleegkundige mag toepassen betreffen veelal handelingen in levensbedreigende situaties. De ambulanceverpleegkundige beschikt over de specifieke deskundigheid om zonder toezicht door of tussenkomst van een opdrachtgever bepaalde voorbehouden handelingen uit te voeren en kan daardoor snel handelen.

De ambulanceverpleegkundige beschikt voor aankomst bij een patiënt in een acute situatie over minimale informatie. Er is een minimale back-up en de mate van individuele professionele verantwoordelijkheid is hoog. De ambulanceverpleegkundige moet daarom over voldoende kennis en inzicht beschikken om het handelen te onderbouwen met vakinhoudelijke argumenten. Hij dient over een groot vermogen tot klinisch redeneren te beschikken. Tevens dienen de vitale functies in de patiëntsituatie gestabiliseerd, verbeterd en/of hersteld te worden, dit met als doel de patiënt in een zo optimaal mogelijke conditie naar het best ontvangende ziekenhuis, zorginstelling of andere plaats van bestemming te brengen, of in overleg thuis te laten. In alle situaties heeft de ambulanceverpleegkundige aandacht voor nazorg, advies en voor het geestelijk en lichamelijk welbevinden van de patiënt en wordt daarbij ondersteund door een uitgebreid stelsel van protocollen en afspraken.

De werkomgeving van de ambulanceverpleegkundige

De ambulanceverpleegkundige heeft te maken met verschillende patiëntencategorieën van alle leeftijden, met verschillende multiculturele achtergronden en werkt regelmatig in openbare ruimte waar het publieke leven zich afspeelt. Dit laatste heeft als nadeel dat sociale toe-eigening van ruimte soms plaatsvindt door burgers ter plaatse en dat de ambulanceverpleegkundige (gezondheids)risico's loopt. Werkplekmanagement is van belang bij de zorgverlening. Daarnaast vinden in toenemende mate grootschalige incidenten en/of epidemieën plaats en is het zorglandschap als gevolg van schaalvergroting versus versnippering, functie- en taakdifferentiaties, gebruikmaking van moderne communicatietechnieken en ICT-middelen, waaronder e-health, aan verandering onderhevig.

Het contact met de patiënt is vrijwel altijd van korte duur en de geboden zorg heeft meestal een acuut karakter. De zorgvraag is zeer divers en kan zowel traumatisch, niet-traumatisch en/of psychosociaal en psychiatrisch van aard zijn. Er kunnen meerdere zorgvragen tegelijkertijd optreden. De ambulanceverpleegkundige is meestal een schakel in zeer uiteenlopende zorgpaden waarbij gedurende het transport de zorg tijdelijk en veelal geheel zelfstandig overgenomen wordt. Evenals in andere sectoren wordt er binnen de ambulancezorg een toename van ouderen, chronische patiënten en patiënten met multiculturele achtergrond of etnische minderheden geconstateerd, waarbij multipathologie steeds vaker voorkomt. Dit leidt voor de ambulanceverpleegkundige tot een toename van complexe en incidenteel ook tot langdurige zorgproblematiek. Daarnaast worden veiligheid, zorgresultaten én prijs van zorg steeds belangrijker. Dit heeft haar weerslag op de beroepsuitoefening en beroepsontwikkeling van de kernfuncties¹. Het bewaken van de kwaliteit, zowel wat betreft de organisatie van de ambulancehulpverlening als de opleiding, vorming en scholing van ambulanceverpleegkundige is noodzakelijk.

De samenwerking van ambulanceverpleegkundigen met ketenpartners

De ambulanceverpleegkundige werkt steeds vaker in de eerste lijn en krijgt te maken met een toename van acute zorgvragen van uiteenlopende aard. Meer en meer wordt samengewerkt met de eerstelijnszorg, zoals huisartsen, praktijkverpleegkundigen en wijkverpleegkundigen.

Aangezien de overheid extramuralisering en zelfstandig wonen stimuleert, blijven mensen (langer) thuis, met een soms wankel gezondheidsevenwicht. Wanneer dit evenwicht verstoort raakt wordt eerder een beroep gedaan op de ambulanceverpleegkundige. De zorg verschuift steeds meer naar ketenzorg, waarbij het doel is de kwaliteit van zorg naadloos te laten aansluiten op de reeds geboden zorg.

1. Ambulancechauffeur, verpleegkundig centralist MKA, ambulanceverpleegkundige en de nieuwe doelgroepen: de verpleegkundig specialisten, algemeen verpleegkundigen en verzorgenden vormen de kernfuncties binnen de ambulancezorg.

Belangrijke samenwerkingspartners van de ambulanceverpleegkundige zijn onder meer:

- Centralist meldkamer ambulance, ambulancechauffeur en/of ambulanceverpleegkundige
- First responder
- Huisarts
- Mobiel Medisch Team (MMT)
- Medisch manager ambulancezorg
- Verloskundige
- SEH-arts, -arts i.o.
- SEH-verpleegkundige
- Medisch specialisten
- Verpleegkundige/verzorgende algemeen
- Verpleegkundig specialist/physician assistent
- Wijkverpleegkundige
- Praktijkverpleegkundige
- Forensisch arts
- Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
- Brandweer (organisatie)
- Politie (organisatie)
- Crisisdienst ggz
- Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij
- Rijkswaterstaat
- Burgers, waaronder medewerkers Bedrijfs hulpverlening

5. Uitwerking CanMEDS-rollen ambulanceverpleegkundige

Deze uitwerking wordt omschreven aan de hand van de CanMEDS-systematiek (Canadian Medical Education Directives for Specialists). Deze systematiek bestaat uit zeven verschillende rollen. De kern van de beroepsuitoefening is de verpleegkundige als zorgverlener. Alle andere rollen raken aan die centrale rol. De rol van zorgverlener geeft richting aan de andere CanMEDS-rollen.

Figuur 1. CanMEDS-systematiek

5.1 Rol Zorgverlener

De ambulanceverpleegkundige is in staat om alle vakinhoudelijke kennis, vaardigheden en een professionele attitude te integreren ten behoeve van optimale zorg aan de (vitaal) bedreigde patiënt.

Dit doet de ambulanceverpleegkundige door middel van het verzamelen en interpreteren van gegevens van de patiënt door anamnese en lichamelijk onderzoek en aan de hand daarvan het klinisch redeneren. Hierbij wordt de eigen observatie en interpretatie gekoppeld aan verpleegkundige en medische kennis om zo te beredeneren welke volgende actie ondernomen moet worden. De ambulanceverpleegkundige draagt hierbij zorg voor de planning, uitvoering, en coördinatie van de zorg en de bewaking van de gezondheidstoestand van de patiënt.

Kennis:

- Heeft belangrijke basisprincipes uit de anatomie, fysiologie, pathologie en farmacologie paraat.
- Is goed op de hoogte van ontwikkelingspsychologie, levensfasen van de mens, principes van zelfmanagement en copingstijlen.

- Heeft kennis over patiënt gerelateerde en bedrijfsmatige hygiëne en hanteert deze in alle werksituaties.
- Kent de theoretische modellen achter haar/zijn activiteiten en interventies.
- Kent de bronnen van het verpleegkundig handelen, de actuele richtlijnen en de professionele standaarden.

Aanvullende kennis van de ambulanceverpleegkundige

- Heeft kennis van normale en afwijkende waarden en parameters van vitale functies, weet deze te bewaken en interventies toe te passen.
- Heeft kennis van anatomie, multifysiologie en multipathologie zodat verpleegkundige en geneeskundige interventies op correcte wijze toegepast kunnen worden.
- Heeft een uitgebreide kennis van farmacologie, zowel basiskennis als specifieke kennis ten aanzien van het protocollair ambulanceverpleegkundig handelen en weet de medicatietoestand te analyseren en de samenhang met het toestandsbeeld te beredeneren.
- Heeft uitgebreide kennis van interventies om pijn en angst te reduceren of weg te nemen bij acute zorgvragen en paniek.
- Heeft kennis van zorgverlening en de organisatie bij opgeschaalde zorg en grootschalige incidenten.

Vaardigheden en attitude:

- Kan zelfstandig de anamnese en het lichamelijk onderzoek uitvoeren ten einde informatie te verzamelen. En kan op diverse manieren deze informatie analyseren en interpreteren. Is in staat om op basis van klinisch redeneren de verpleegkundige zorgvraag vast te stellen, gericht op het handhaven of (opnieuw) verwerven van het zelfmanagement van de patiënt en diens naasten, kan hierin prioriteiten stellen en de zorg zelfstandig, zonder toezicht en/of tussenkomst van de opdrachtgever uitvoeren en evalueren.
- Kan risico's inschatten, problemen vroegtijdig signaleren, interventies kiezen en uitvoeren, het verloop monitoren en de resultaten evalueren bij zorgproblemen in acute en/of levensbedreigende situaties, gezondheidsbedreigende symptomen op fysiek, psychisch en sociaal terrein.
- Kan proactief en improviserend handelen als de zorgsituatie daarom vraagt.
- Is in staat te werken volgens actuele richtlijnen en/of daar beargumenteerd vanaf te wijken als de situatie of eigen professionele of morele afwegingen daartoe aanleiding geven.
- Kan de patiënt ondersteunen bij persoonlijke verzorging en mobiliteit en heeft een hoge mate van sensitiviteit waarmee de situatie van de patiënt en context ingeschat kan worden en de zorg bepaald kan worden.
- Kan alle voorbehouden en risicovolle handelingen uitvoeren, met inachtneming van de eigen bevoegdheid en bekwaamheid.
- Kent de principes van werkplekmanagement.

Aanvullende vaardigheden/attitude van de ambulanceverpleegkundige

- Kan op basis van de geconstateerde gezondheidsproblematiek de urgentie bepalen, zowel bij verpleegkundig inhoudelijk handelen als medisch handelen, hierbij wordt geanticipeerd op mogelijke veranderingen in de gezondheidstoestand van de patiënt.
- Kan waar nodig haar samenwerkingspartners (zoals het Mobiel Medisch Team, de huisarts of de verloskundige) assisteren of begeleiden bij onderzoek en behandeling.
- Kan op basis van de richtlijn 'Inzet- en cancelcriteria van het Medisch Management Team' een professionele overweging maken om deze zelfstandig primair of secundair in te zetten dan wel te annuleren.
- Kan zowel verpleegkundige handelingen als een aantal geneeskundige handelingen verrichten, zoals: punteren, injecteren, catheteriseren, defibrilleren, cardioverteren en is bekend met andere hartritmebeïnvloedende handelingen (extern pacen, mechanische thoraxcompressie).
- Is in staat om bij een aanbod van meerdere patiënten de coördinatie, organisatie en prioritering te hanteren conform de richtlijnen bij opgeschaalde zorg.
- Heeft kennis van trauma-mechanisme/energie-overdracht en kan dit toepassen.
- Is op de hoogte van de diverse taakverantwoordelijkheden in geval van opgeschaalde zorg.

5.2. Rol Communicator

De ambulanceverpleegkundige moet zorg dragen voor een effectieve communicatie en interactie met patiënten en andere betrokkenen. De communicatiemiddelen worden hierbij doelgericht toegepast.

Kennis:

- Heeft kennis van communicatieniveaus (inhoud, procedure, proces) en communicatiemiddelen.
- Kent de belangrijkste gesprekstechnieken.
- Kent verschillende manieren van gedragsbeïnvloeding en versterken van de positie van de patiënt en of cliënt of diens naasten.
- Is op de hoogte van de nieuwste toepassingen van ICT.
- Kent en gebruikt specifieke overdracht methoden.
- Is op de hoogte van cultuurgebonden uitingen van gezondheidsproblemen.

Aanvullende kennis van de ambulanceverpleegkundige

- Heeft kennis van de diverse technologische communicatiemiddelen.
- Heeft kennis van communicatie processen bij opgeschaalde zorg.
- Heeft kennis van agressief gedrag, stress en gebruik van drogerende middelen en de invloed hiervan op de communicatie en de te leveren zorg in het openbaar.
- Heeft kennis van belemmeringen in communicatie door sedatie, beademing of andere uitgevoerde voorbehouden handelingen.

Vaardigheden en attitude:

- Kan communiceren op inhouds-, procedure- en procesniveau en schakelen tussen deze niveaus.
- Kan gesprekstechnieken toepassen, passend bij de patiënt en het niveau van communicatie: luisteren, vragen stellen, samenvatten en parafraseren, spiegelen, gevoelsreflecties geven.
- Kan uitstekend formuleren, zowel mondeling als schriftelijk en kan vaktaal in gewone mensentaal omzetten.
- Kan adviezen geven en de patiënt of diens naasten instrueren en motiveren.
- Is digitaal vaardig, is thuis op het internet en maakt professioneel gebruik van sociale media.

Aanvullende vaardigheden/attitude van de ambulanceverpleegkundige

- Is in staat te communiceren en interactie aan te gaan met de patiënt en/of omgeving in een acute of levensbedreigende situaties, waarbij sprake is van stress, (dreigende) agressie of dreiging van ernstige lichamelijke of geestelijke schade, soms zelfs levensgevaar.
- Weet gedrag positief te beïnvloeden waardoor de zorgverlening zo optimaal mogelijk kan verlopen.
- Kan de feitelijke of de te verwachten gevolgen van de behandeling bespreken met de patiënt, ouders/verzorgers en/of zijn naasten en kan indien nodig de behandeling aanpassen.
- Kan met de diverse samenwerkingspartners binnen de acute zorg communiceren middels de aanwezige/geavanceerde (technologische) communicatiemiddelen, bij zowel grootschalige situaties (opgeschaalde zorg) als bij de reguliere ambulancezorg.
- Is in staat om te communiceren met diverse disciplines die betrokken zijn bij multidisciplinaire situaties.
- Kan bij opgeschaalde zorg kort, bondig en zakelijk communiceren.

5.3. Rol Samenwerkingspartner

De ambulanceverpleegkundige past samenwerkingsvaardigheden doelgericht toe en draagt bij aan een effectieve inter- en multidisciplinaire samenwerking in hectische en complexe situaties binnen de ketenzorg.

Kennis:

- Heeft een visie op samenwerken, kent actuele standaarden en handreikingen daarin.
- Heeft kennis van samenwerkingsprocessen, zoals groeps- en teamvorming, teamrollen, groepsdynamica en geven en ontvangen van feedback.
- Heeft kennis van de samenwerkingspartners (hun rollen, deskundigheid en bevoegdheden).
- Is op de hoogte van ketenprocessen en de organisatie van de zorg in de eigen regio.
- Is bekend met (potentiële) samenwerkingspartners buiten de zorg.
- Heeft kennis van kwaliteitsverslaglegging van de geleverde zorg en heeft kennis van vormen van overdracht, inclusief het gebruik van ICT en kent de wet- en regelgeving in deze.

Aanvullende kennis van de ambulanceverpleegkundige

- Heeft kennis van de keten van zorg in het acute zorg netwerk.
- Kent de opschalingsprotocollen bij grootschalige specifieke calamiteiten.

Vaardigheden en attitude:

- Kan samenwerken met patiënten, hun naasten, mantelzorgers, hen steunen en hen waar nodig verwijzen.
- Kan haar/zijn visie op samenwerken formuleren en naar voren brengen.
- Kan in teams en samenwerkingsprocessen haar/zijn bijdrage leveren en zichzelf positioneren, schuwt confrontaties en verschil van mening daarbij niet.
- Kan efficiënt en effectief verslagleggen, overleggen en overdragen, vanuit een gelijkwaardige, collegiale en open houding. Zowel in relatie tot de patiënt en diens naasten, als met zijn collega-ambulancechauffeur, binnen het eigen verpleegkundige team, in het multidisciplinaire team als met andere samenwerkingspartners.

Aanvullende vaardigheden/attitude van de ambulanceverpleegkundige

- Kan bij een multidisciplinaire samenwerking de regiefunctie op zich nemen en waar nodig leidinggeven en leiding ontvangen om de zorg van de patiënt op basis van complexiteit en prioriteit te coördineren.
- Is in staat om de behandeling voort te zetten met behulp van samenwerkingspartners die geen verpleegkundige of medische achtergrond hebben door middel van adequate communicatie, coaching en aansturing.
- Is zich bewust van het feit dat er een spanningsveld of confrontatie kan ontstaan tussen bekwaamheid en bevoegdheid, bijvoorbeeld bij een samenwerking met artsen. En plaatst zijn/haar professionaliteit in het juiste perspectief voor goede patiënten zorg.
- Is in staat om bij een grootschalige situatie met meerdere patiënten, de zorg te coördineren, te prioriteren, te organiseren in samenwerking met de ketenpartners.
- Is zich bewust van de privacy van de patiënt in het openbaar en waarborgt deze.

5.4. Rol Reflectieve professional

De ambulanceverpleegkundige reflecteert op het eigen handelen en werkt volgens de laatste stand van de wetenschap en bevordert de ontwikkeling en implementatie van vakkennis.

Kennis:

- Heeft kennis van de principes van Evidence Based Practice.
- Heeft elementaire kennis van methoden van onderzoek.
- Heeft kennis van actuele thema's en ontwikkelingen in het eigen vakgebied zoals de ontwikkeling van protocollen, richtlijnen en is bij het ontbreken hiervan op de hoogte van expertopions.
- Is op de hoogte van toepassingen van kennisontwikkeling en kennisdeling.

- Kent de principes van reflectieve praktijkvoering.
- Heeft kennis van levensbeschouwelijke en religieuze opvattingen en stromingen.
- Heeft kennis van de moreel-ethische context van de zorgverlening.
- Kent de inhoud van de 'Beroepscode Verpleegkundigen en Verzorgenden' (2015).

Aanvullende kennis van de ambulanceverpleegkundige

- Heeft kennis van Evidence Based Practice en Best Practices binnen de ambulancezorg en kan deze kennis vertalen naar het eigen handelen en eigen geleverde inspanningen.
- Is in staat om werkbegeleiding te geven aan eigen en aanverwante disciplines (SEH verpleegkundige in opdracht/ huisarts in opdracht).

Vaardigheden/attitude:

- Houdt vakliteratuur bij en weet digitale actuele informatie op internet snel op te zoeken.
- Kan participeren in (praktijk)onderzoek.
- Ontwikkelt zich door zelfreflectie en zelfbeoordeling van eigen resultaten.
- Kan het eigen functioneren waarderen en kritisch benaderen; durft ergens op terug te komen.
- Kan feedback van collega's en leidinggevenden ontvangen en integreren in haar handelen.
- Kan collega's en studenten feedback geven op hun handelen en professioneel gedrag.
- Kan omgaan met ethische vraagstukken en zingevingsvraagstukken van patiënten.
- Kan patiënten en diens naasten ondersteunen bij het nemen van beslissingen betreffende de behandeling en het al dan niet voortzetten van een behandeling (specifiek rond het levenseinde).

Aanvullende vaardigheden/attitude van de ambulanceverpleegkundige

- Is in staat om richtlijnen en protocollen op basis van Evidence Based Practice en Best Practices optimaal toe te passen op de individuele acute zorgvraag van de patiënt.
- Kan praktijkervaringen vertalen naar evaluaties en resultaten zodat ervaringen gefundeerd en als Best Practices binnen de ambulancezorg verspreid kunnen worden.

5.5. Rol Gezondheidsbevorderaar

De ambulanceverpleegkundige oefent op maatschappelijk verantwoorde wijze haar beroep uit door gebruik te maken van zijn/ haar deskundigheid en invloed om de gezondheid en het welzijn van patiënten te bevorderen. De ambulanceverpleegkundige levert een bijdrage aan de maatschappelijke erkenning en legitimatie van het beroep.

Kennis:

- Heeft kennis van epidemiologie.
- Heeft kennis van preventie, gezondheidsvoorlichting en van gezondheids- en gedragsdeterminanten.

- Heeft kennis van de principes van zelfmanagement, leefstijlen, gedrag en manieren van gedragsbeïnvloeding.
- Is bekend met manieren waarop gezond gedrag gestimuleerd kan worden.
- Is op de hoogte van culturen en cultuurgebonden opvattingen van gezondheid en cultuurgebonden gezondheidsproblemen.

Aanvullende kennis van de ambulanceverpleegkundige

- Heeft kennis van de structuur en geldende wet- en regelgeving op het gebied van ambulancezorg, eerstelijnszorg, openbare orde, veiligheid en privacy.
- Kent en herkent factoren, symptomen, ziektebeelden, gevaarlijke stoffen (CBRN) die een mogelijke bedreiging vormen voor de patiënt of de publieke volksgezondheid.

Vaardigheden/attitude:

- Kan gegevens verzamelen in brede context, gericht op vroegsignalering en risicobeoordeling.
- Heeft vaardigheden op het gebied van outreachende zorg en bemoeizorg.
- Is in staat het sociale netwerk rond een patiënt te versterken.
- Kan meedenken met beleidsmakers en voorstellen doen voor noodzakelijke programma's.
- Kan participeren in collectieve / groepsgerichte preventie.
- Is in staat om naast registratie ook de juiste preventieve maatregelen toe te passen en/of samenwerkingspartners in te schakelen om gezondheidsbedreigingen te voorkomen, bijvoorbeeld bij verdenking van kindermishandeling, huiselijk geweld, vervuiling of ongedierte.
- Is in staat om patiënten te verwijzen naar zorginstanties of zorgverleners, kan een situatie inschatten en indien nodig coördineren.

Aanvullende vaardigheden/attitude van de ambulanceverpleegkundige

- Is in staat om een correcte inschatting te maken omtrent de veiligheid van zichzelf en collega's en kan op basis hiervan een beslissing nemen over het al dan niet aan het werk gaan in een gevaarlijke omgeving. Hij streeft hierbij naar optimale veiligheid.
- Is in staat om alleen die informatie te verstrekken aan partners uit de veiligheidsketen (bijvoorbeeld politie) die wettelijk en volgens landelijke richtlijnen nodig is.
- Kan na een (grootschalige) incident psychosociale nazorg verlenen en inschatten of nazorg geregeld dient te worden.

5.6. Rol Organisator

De ambulanceverpleegkundige vertaalt nieuwe ontwikkelingen binnen de acute zorg naar de directe zorgverlening binnen de eigen organisatie. De ambulanceverpleegkundige heeft in het kader van kwaliteitszorg de taak om de ambulancezorg te optimaliseren en de veiligheid van de patiënt te waarborgen.

Kennis:

- Kent verschillende organisatievormen en principes uit de organisatiekunde.
- Heeft bedrijfsmatig en zakelijk inzicht en kennis van de bekostiging van de zorg.
- Weet hoe het beleid van een organisatie te beïnvloeden is.
- Is bekend met de organisatie van arbeidsvoorwaarden en inhoud.
- Is bekend met wet- en regelgeving op het gebied van kwaliteit, veiligheid, gezondheid en welzijn.
- Is bekend met specifieke afspraken rondom arbeidsomstandigheden (Arbocatalogus).
- Is bekend met persoonlijke beschermingsmiddelen en weet deze gepast te gebruiken.

Aanvullende kennis van de ambulanceverpleegkundige

- Is bekend met de dagelijkse organisatie van ambulancezorg binnen de acute zorgketen en bij opgeschaalde zorg.
- Is bekend met de taakverantwoordelijkheden bij opgeschaalde zorg.

Vaardigheden/attitude

- Kan de zorg rondom patiënten, tussen disciplines en organisaties coördineren, de continuïteit en effectiviteit van zorg waarborgen met in achtname van richtlijnen op het gebied van arbeidsomstandigheden.
- Neemt beslissingen over beleid (prioritering) en middelen voor de individuele patiëntenzorg.
- Gaat op verantwoorde wijze met materialen en middelen om.
- Neemt (gedrags-) regels en protocollen in acht.
- Levert een bijdrage aan de patiëntveiligheid en het werkklimaat binnen de organisatie.
- Is zich bewust van de verantwoordelijkheid van meten en registreren om de zorg te kunnen evalueren en zo bij te dragen aan de continuïteit en effectiviteit van zorg.
- Is in staat om in de steeds sterker gedifferentieerde zorg te kunnen blijven leveren.
- Kan factoren die van invloed zijn op de gezondheidstoestand van een patiënt inschatten, hierop anticiperen en is creatief in het oplossen van psychische, sociale en praktische problemen die zich voordoen.

Aanvullende vaardigheden/attitude van de ambulanceverpleegkundige

- Is in staat om effectief en doelmatig te werken binnen de organisatie van de ambulancezorg en binnen de gehele acute zorgketen.

5.7. Rol Professional en kwaliteitsbevorderaar

Professionaliteit omvat het hanteren, bevorderen en onderhouden van de eigen vakbekwaamheid specifiek binnen de context van de ambulancezorg. Een belangrijke taak is het optimaliseren van het persoonlijk functioneren als ambulanceverpleegkundige op de zeven CanMEDS-rollen.

Kennis:

- Kent de wet- en regelgeving die van toepassing is op de verpleegkundige beroepsuitoefening en de context daarvan.
- Heeft kennis van monitoring van resultaten van zorg.
- Heeft kennis van actuele richtlijnen, protocollen en standaarden.
- Heeft kennis van kwaliteitskaders en professioneel en persoonlijk leiderschap.
- Kent de eigen waarden en normen en die van de beroepsgroep Beroepscode Verpleegkundigen en Verzorgenden (2015).
- Kent de grenzen van het persoonlijk en professioneel handelen (persoonlijke en beroepsmatige verantwoordelijkheid).

Aanvullende kennis van de ambulanceverpleegkundige:

- Kent de route om eigen bekwaamheid te bespreken en aantoonbaar te maken en bij- en nascholing te verkrijgen op het gebied van de acute zorg.
- Houdt kennis bij door middel van het volgen van (verplichte) bijscholing, specifieke trainingen op het gebied van acute zorg en proeves van bekwaamheid.

Vaardigheden/attitude:

- Is resultaatgericht, werkt effectief en efficiënt.
- Kan zijn visie op kwaliteit van zorg in begrijpelijke bewoordingen naar voren brengen.
- Houdt zich als lid van de beroepsgroep aan de verpleegkundige Beroepscode Verpleegkundigen en Verzorgenden (2015), regels uit de organisatie en wetgeving.
- Kan omgaan met spanningsvelden, zoals zakelijkheid-betrokkenheid en afstand-nabijheid.
- Is een trotse en zelfbewuste beroepsbeoefenaar, ambassadeur van het vak.

Aanvullende vaardigheden/attitude van de ambulanceverpleegkundige

- Heeft respect voor het handelen en de kwaliteiten van collega's of burgers, vooral wanneer het gaat om het overnemen van zorg in een situatie bij samenwerkingspartners met weinig of geen ervaring in de acute zorg en openbare omgeving.
- Kan in elke zorgsituatie de juiste attitude kiezen en weet op correcte wijze verbaal en non-verbaal te communiceren. Hierbij is het inschatten en aftasten van een acute situatie, het snel anticiperen en het tonen van de juiste mate van empathie, respect en gelijkwaardigheid van essentieel belang.
- Is in staat om in acute situaties de eigen veiligheid en die van betrokkenen te waarborgen.
- Is in staat om eigen behoefte aan psychosociale zorg in te schatten en zelf hulp te vragen bij verwerking van traumatiserende gebeurtenissen.

6. De toekomst van de ambulancezorg

In de komende jaren zal de ambulancezorg beïnvloed worden door een aantal maatschappelijke ontwikkelingen. Hierin onderscheidt de ambulancezorg zich niet van andere sectoren van de gezondheidszorg. De toenemende vergrijzing en extramuralisering beïnvloeden de ambulancezorg direct. Dit geldt ook voor de stelselwijzigingen zoals de Zorgverzekeringswet. Ook resultaten van wetenschappelijk onderzoek en ICT-ontwikkelingen hebben grote gevolgen voor deze sector. Dit geldt eveneens voor cliënten- en patiëntenparticipatie en de toenemende juridisering van de zorg.

De zorgvragen die aan de ambulanceverpleegkundige gesteld worden, blijven ook in de toekomst zeer divers en kunnen zowel traumatisch, niet-traumatisch psychosociaal als psychiatrisch van aard zijn en in allerlei combinaties voorkomen. Multipathologie en psychiatrische problematiek komen ook in de ambulancezorg steeds vaker voor. Dit maakt dat actuele kennis en vaardigheden op het gebied van klinisch redeneren gecombineerd met uitstekende kennis over de organisatie van de zorg van toenemend belang zijn voor optimale zorgverlening. Hierin past ook de nadrukkelijke wens van ambulanceverpleegkundigen om in de toekomst een zelfstandige bevoegdheid in de Wet BIG te realiseren.

In toenemende mate wordt een beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid en professionaliteit van de ambulanceverpleegkundigen, en de organisaties waar zij werkzaam zijn, om het vak op deskundige wijze te kunnen blijven uitoefenen. Ook in de toekomst moet ambulancezorg goed, veilig en verantwoord geleverd worden.

Literatuur

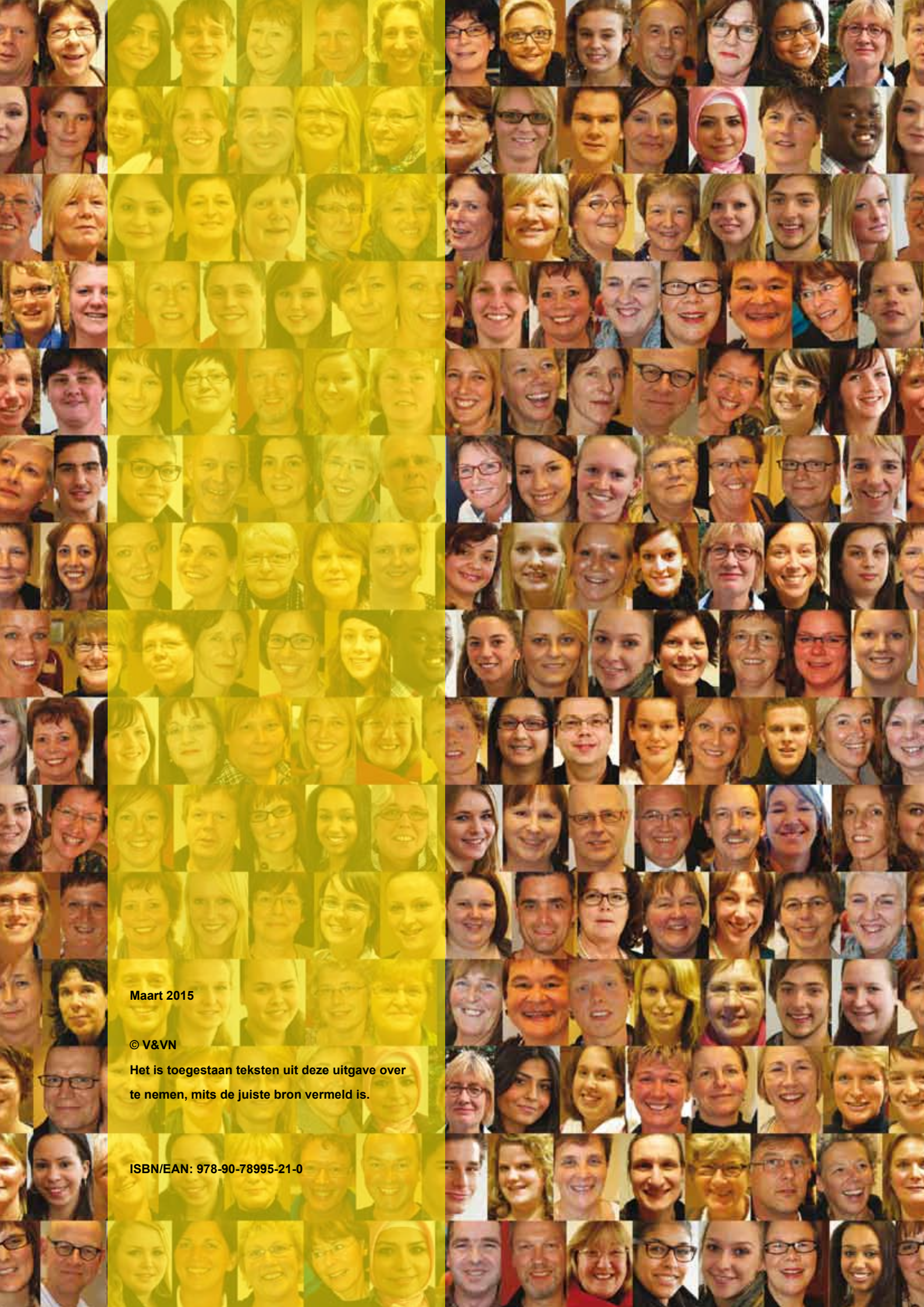
CZO (2007): Regeling CZO Ziekenhuisopleidingen Deskundigheidsgebieden en Eindtermen. Utrecht, CZO.

Lambregts, J., Grotendorst, A., en Merwijk, C. van (2012): Leren van de Toekomst: Verpleegkundigen en Verzorgenden 2020. Houten, Bohn, Stafleu en van Loghum.

Straalen, A.M. van (2014): V&V 2020 Klinisch Redeneren, een kritische bekwaamheid van verpleegkundigen. Utrecht, V&VN.

CGMV, CNV Zorg en Welzijn, FNV Zorg en Welzijn, HCF, NU'91, RMU Sector Gezondheidszorg en Welzijn 'Het Richtsnoer', V&VN (2015): Beroepscode Verpleegkundigen en Verzorgenden.

Landelijk Protocol Ambulancezorg 8.0 (2014).

Maart 2015

© V&VN

Het is toegestaan teksten uit deze uitgave over te nemen, mits de juiste bron vermeld is.

ISBN/EAN: 978-90-78995-21-0